

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№5

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2026

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 2026-yil, may.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqov vch, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayev vch, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayev vch, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyev vch, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyev vch, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyev vch, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixojaga o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyev vch, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxonovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjavevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhriddinov Zafarjon Fakhriddin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

SANOAT KORXONALARINING IQTISODIY SALOHİYATINI OSHIRISHDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING O'RNI	18
O'rinov Akmaljon Ahmadjonovich Siddiqov Javlonbek Sodiqjon o'g'li	
XORAZM VILOYATIDA KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING JORIY HOLATI VA RIVOJLANISH OMILLARI TAHLILI	22
Ro'zmatova Farahongiz Bekmurotovna	
ENERGETIKA INFRATUZILMASINING HUDUDIY RIVOJLANISH VA IJTIMOY TENGLIKKA TA'SIRI.....	27
Babajanova Dilfuza Abdurasulovna	
HUDUDLARDA LOKAL TURIZM XIZMATLARINING TARKIBI VA RIVOJLANISH DINAMIKASI TAHLILI (ANDIJON VILOYATI MISOLIDA)	32
Xasanova Mavjuda Ma'mirjonovna	
TURIZM MAVSUMIYLIGI OMILLARINING KOMPLEKS TAHLILI: TASNIFLASHNING KONSEPTUAL VA INTEGRATSION MEXANIZMLARI.....	41
Barotov Umidjon Mahmud o'g'li	
BOSHQARISH SIFATI MOHIYATI VA UNI OSHIRISHNING OBYEKTIV ZARURIYATI.....	48
Shoyev Davronbek Axmadjonovich Abdullayeva Gulsanam	
ENGLISH LOANWORDS IN RUSSIAN AND UZBEK: TERMINOLOGICAL ADAPTATION WITHIN A COMPARATIVE LINGUISTICS FRAMEWORK	53
Kambarova Liliya Ruslanovna	
РОЛЬ ГОСУДАРСТВА В ФОРМИРОВАНИИ ИННОВАЦИОННОЙ ЭКОНОМИКИ И ПРИВЛЕЧЕНИИ ИНВЕСТИЦИЙ	56
Алибекова Саодат Лапасовна	
EKSPORTGA YO'NALTIRILGAN SANOAT KORXONALARIDA MARKETING XIZMATINI TASHKIL ETISHNI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	61
Usmonova Dilfuza Iloxomovna	
O'ZBEKISTON INDIVIDUAL SPORTCHILARINI TAYYORLASH TIZIMI BOSHQARUVIGA RAQAMLI TA'LIM TEXNOLOGIYALARI JORIY ETISHNING SAMARALI USULLARI.....	66
Junaydullayev Mels Asliddin o'g'li	
KORXONA IQTISODIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA ERP TIZIMLARINING SAMARADORLIGINI BAHOLASH.....	72
Xaydarova Kamola Axinjanovna Berdiqulov Suhrob Berdiqulov o'g'li	
KORPORATIV BIRLASHISHLAR VA QO'SHIB OLISHLAR: NAZARIY ASOSLARI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	78
Latipova Shaxnoza Maxmudovna Xolmurodova Sevara Asqarovna	
DAVLAT BUDJETI KAPITAL XARAJATLARIDA RISKLARNI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH	84
Guzal Navruzova	
KORXONALARNING INNOVATSION RIVOJLANISHINI TA'MINLASHDA INVESTITSIYA VA MOLIYALASHTIRISH MEXANIZMLARI	88
Mamayeva Diyora Kurbanbayevna	
MARKAZIY VA JANUBIY O'ZBEKISTON MINTAQALARI SANOATIDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK KO'RSATGICHLARI HOLATI	94
Uralov Eliboy Omonovich	

O'ZBEKISTONDA YOSHLAR TURIZMINI RIVOJLANTIRISHDA XALQARO TAJRIBALARNI QO'LLASH	100
Dilfuza Xamzayeva Xurshid Xurramov	
TO'QIMACHILIK SANOATINI RIVOJLANTIRISHDA STRATEGIK YONDASHUVLARDAN FOYDALANISH	106
Otaxonova Roza Boboxon qizi	
APPLICATIONS OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN THE DEVELOPMENT OF BANKING SERVICES.....	111
Mamutova Aygul Kalmurzaevna, Yaxyayeva Inobat Karimovna	
INVESTITSIYANING EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISHDAGI ASOSIY IMKONIYATLARI	118
Rapikov Toxirjon Yuldashbayevich	
XIZMATLAR SOHASIDA RAQAMLI MARKETINGDAN FOYDALANISHNING METODOLOGIK ASOSLARI	122
Yahyojonov Niyozxo'ja Bahroil o'g'li	
ALOQA KORXONALARI MOLIYAVIY BARQARORLIGIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLARNING EKONOMETRIK TAHLILI VA PROGNOZLARI.....	128
Ismailov Xusanboy Mahammadqosim o'g'li	
YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA DAVLAT IQTISODIY BOSHQARUVINING ROLI VA AHAMIYATI	133
Xatamova Gavhar Kiyamovna	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASIDA SUV TEJOVCHI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHNI DAVLAT TOMONIDAN MOLIYAVIY QO'LLAB-QUVVATLASHNI TAKOMILLASHTIRISH	138
Seitnazarov Baxadir Muratbaevich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING TASHQI SAVDO FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI.....	144
Ismailov Erkin Faxretdinovich	
THE ROLE OF INNOVATIVE MARKETING STRATEGIES IN THE GLOBAL BUSINESS ENVIRONMENT	148
Aziz Kurbanovich Abdullaev, Nigora Fayzulla kizi Sayfullaeva, Maftuna Rustambek kizi Khojiakbarova	
AGROKLASTER – AGRAR SOHANING RIVOJLANISH NUQTASI	154
Boltayev Nazarbek Narzullayevich	
RAQAMLI BANKLAR RESURS BAZASINI OPTIMALLASHTIRISH IMKONIYATLARI.....	159
Jumayev Muzaffar Mahmud o'g'li	
O'ZBEKISTON DON SANOATIDA RISKLARNI BOSHQARISH VA UNING STRATEGIYASINI RIVOJLANTIRISH.....	164
Kurbanova Nigora Abduraxmanovna	
RESPUBLIKAMIZDA AGROLOGISTIKA XIZMATLARI VA UNING SAMARADORLIGI.....	169
Azizova Dilafuz Habibullayevna	

RESPUBLIKAMIZDA AGROLOGISTIKA XIZMATLARI VA UNING SAMARADORLIGI

Azizova Dilafruz Habibullayevna

Toshkent davlat agrar universiteti o'qituvchisi

Annotatsiya. Ushbu maqolada agrologistika sohasida qishloq xo'jaligi mahsulotlari samaradorligini oshirishda agrologistika xizmatlarining ta'siri tahlil qilingan. Respublikamizda dehqonchilik mahsulotlari harakatining dinamikasi, ularning transport, ombor xo'jaligi va ishlab chiqarish jarayonlari bilan bog'liqligi kabi ko'rsatkichlar yoritilgan. Shu bilan birga, xizmatlar bozori hamda mahsulotlarni yetkazib berish tizimidagi samaradorlik masalalari ham muhokama qilingan.

Kalit so'zlar: agrologistika, tovar, transport, ombor xo'jaligi, ishlab chiqarish, mahsulot, samaradorlik, dinamika, ko'rsatkich.

Abstract. This article analyzes the impact of agrologistics services on improving the efficiency of agricultural products. The study examines the dynamics of agricultural product movement in the country and its relationship with transportation, warehousing, and production processes. In addition, issues related to the efficiency of the service market and product delivery systems are discussed.

Key words: agrologistics, goods, transport, warehousing, production, product, efficiency, dynamics, indicators.

Аннотация. В данной статье проанализировано влияние услуг агрологистики на повышение эффективности сельскохозяйственной продукции. Рассмотрены показатели динамики движения сельскохозяйственной продукции в республике, а также их взаимосвязь с процессами транспорта, складского хозяйства и производства. Наряду с этим обсуждаются вопросы эффективности рынка услуг и системы поставки продукции.

Ключевые слова: агрологистика, товар, транспорт, складское хозяйство, производство, продукция, эффективность, динамика, показатели.

KIRISH

Respublikamizda agrologistika xizmatlari bozorining ko'lamini kengaytirishda qishloq xo'jaligi tarmog'ining ahamiyati va roli muhim hisoblanadi. Aynan xizmatlar bozori, xususan logistika xizmatlari, tarmoqda yetishtirilayotgan mahsulotlarning nafillik darajasini oshirish bilan bevosita bog'liq.

Shu nuqtayi nazardan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 5-apreldagi "2023-yilda qishloq xo'jaligi mahsulotlarini ishlab chiqarish, qayta ishlashni kengaytirish va qo'llab-quvvatlashning qo'shimcha chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-113-son qaroriga ko'ra, respublikada 2023-yil hosili uchun asosiy maydonlarning 3,2 mln gektari, takroriy maydonlarning 783 ming gektari, bog'-tok qator oralarining 140 ming gektari, dala chetlarining 34,6 ming gektari hamda lalmi yerlarning 373 ming gektariga qishloq xo'jaligi ekinlarini ekish rejalashtirilgan.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Agrologistika xizmatlari qishloq xo'jaligi mahsulotlari samaradorligini oshirishda muhim rol o'ynaydi, chunki u yetishtirilgan mahsulotlarni bozorlarga samarali yetkazib berish va saqlash jarayonlarini tizimli tashkil etadi. Bu fikr global ilmiy adabiyotlarda keng qo'llab-quvvatlanadi. Masalan, agrologistika tizimi mahsulotlarni yetishtirishdan tortib iste'molchi qo'lga yetkazishgacha bo'lgan murakkab oqimlarni boshqaradi va logistika xizmatlarining mavjudligi yetkazib berish zanjirida yo'qotishlarni kamaytirishga yordam beradi. Xususan, agrologistika tarmog'i orqali mahsulot oqimini samarali boshqarish yetkazib berish jarayonida sifatni saqlab qolishga yordam beradi hamda mahsulot yo'qotishlarini kamaytiradi (Chuyen & Rajagopal, 2025).

Ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, transport, ombor xo'jaligi va boshqa agrologistika xizmatlarining samaradorligi mahsulot sifatini saqlash va xarajatlarni kamaytirishda muhim ahamiyatga ega. Masalan, agrologistika yetkazib berish zanjirida mahsulot sifati va mahsuldorlikni oshirish uchun transport va saqlash jarayonlarini optimallashtirish zarurligini asoslaydi, chunki noto'g'ri saqlash yoki transport sharoitlari mahsulotning sifati va qiymatining yo'qolishiga olib keladi.

Siz keltirgan ilmiy manbalardan kelib chiqadigan xulosalarga qo'shimcha ravishda, boshqa nazariy tadqiqotlar agrologistika infratuzilmasining samaradorlikka ta'sir darajasini yoritadi. Qo'shimcha ilmiy tahlillar shuni ko'rsatadiki, rivojlangan transport infratuzilmasi, saqlash imkoniyatlari va agrologistika xizmatlari integratsiyasi mahsulotlarni bozorga o'z vaqtida, sifatli va kam xarajat bilan yetkazishda muhim rol o'ynaydi. Shuningdek, ilmiy tadqiqotlar agrologistika xizmatlarining yetishmasligi agrar mahsulotlar yo'qotilishiga olib kelishi mumkinligini qayd etadi. Misol uchun, bugungi kunda agrologistika tizimlarining yetarli darajada rivojlanmaganligi hosil yo'qotishlari va sifat pasayishiga olib keladi (FAO Mintaqaviy platformasi, 2024).

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Qishloq xo'jaligi mahsulotlari samaradorligiga agrologistika xizmatlarining ta'siri tizimli tahlil, analiz va sintez, monografik kuzatuv hamda dinamik tahlil usullari asosida o'rganildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'tkazilgan tadqiqotlar natijasida qishloq xo'jaligi mahsulotlari samaradorligiga agrologistika xizmatlarining ta'siri tizimli ravishda tahlil qilindi. Tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, mahsulotlarni yetkazib berish, saqlash va qayta ishlash jarayonlarida agrologistika xizmatlaridan samarali foydalanish mahsulot yo'qotishlarini kamaytirish hamda ularning sifatini saqlab qolishda muhim omil hisoblanadi.

Keyingi yillarda agrologistika sohasi global tizim sifatida qaralmoqda. Uning rivojlanish bosqichlarini o'rganish va tizimlashtirish ilmiy jihatdan maqsadga muvofiqdir. Natijalar shuni ko'rsatmoqdaki, agrologistika tizimini shartli ravishda uch bosqichga ajratib tadqiq etish tavsiya etiladi (1-rasm).

1-rasm. Respublikamizda agrologistika sohasi taraqqiyotining rivojlanish bosqichlari

Yuqorida ta'kidlangan tasnifga ko'ra, agrologistika sohasining rivojlanishining dastlabki bosqichida ushbu soha o'zining zaruriylik va naf keltirish salohiyatini to'liq namoyon etishi faqat yaxlit tarzda tashkil etilganda kuzatiladi. Iqtisodiy rivojlanish jarayonida transport xizmatlari va ombor xo'jaligining integratsiyasi tayyor mahsulot samaradorligiga ijobiy ta'sir ko'rsatgan bo'lsa-da, samaradorlikning miqdoriy ko'rsatkichlari talab darajasiga yetishi uchun ishlab chiqarish sohasini ham ushbu integratsiyaga kiritish zarur. Shu sababli ishlab chiqarish, transport va ombor xo'jaligini integratsiyalash ushbu sohaning rivojlanishining ikkinchi bosqichi sifatida belgilanishi maqsadga muvofiqdir. Bu bosqichda ishlab chiqarish, transport xizmatlari hamda ombor xo'jaliklari yagona integratsiyalashgan mexanizm orqali birlashadi. Natijada qishloq xo'jaligi mahsulotlari samaradorligida ijobiy o'sish tendensiyalari kuzatiladi.

Shuningdek, transport va ombor xo'jaligi tizimlarining rivojlanish darajasi mahsulotlarning bozorga o'z vaqtida yetib borishiga bevosita ta'sir ko'rsatishi aniqlandi. Tadqiqot davomida aniqlanishicha, agrologistika infratuzilmasining yetarli darajada rivojlanmaganligi ayrim hollarda mahsulotlar yo'qotilishiga hamda iqtisodiy samaradorlikning pasayishiga olib keladi.

Olingan natijalar shuni ko'rsatadiki, agrologistika xizmatlarini takomillashtirish, xususan, zamonaviy saqlash texnologiyalarini joriy etish, transport tizimini optimallashtirish hamda raqamli boshqaruv mexanizmlarini qo'llash orqali qishloq xo'jaligi mahsulotlari samaradorligini sezilarli darajada oshirish mumkin.

Umuman olganda, o'tkazilgan tahlillar asosida aytish mumkinki, agrologistika xizmatlarini kompleks rivojlantirish qishloq xo'jaligi mahsulotlarining raqobatbardoshligini oshirish va xizmatlar bozori samaradorligini yaxshilashda muhim ahamiyat kasb etadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Agrologistika xizmatlari qishloq xo'jaligi mahsulotlari samaradorligini oshirishda muhim omil sifatida namoyon bo'ladi. Tahlillar natijalariga ko'ra, rivojlangan agrologistika infratuzilmasi mahsulotlarni saqlash, tashish va yetkazib berish jarayonlarini takomillashtirish orqali yo'qotishlarni kamaytirish hamda mahsulot

sifatini saqlab qolishda muhim rol o'ynaydi. Shuningdek, eksportga yo'naltirilgan agrologistika tizimlarini shakllantirish, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish va raqamlashtirish asosida xarajatlarni optimallashtirish mahsulot samaradorligini oshirishning asosiy omillaridan biri ekanligi aniqlangan.

Bundan tashqari, rivojlanayotgan mamlakatlarda agrologistika tizimining yetarli darajada rivojlanmaganligi mahsulotlarning katta hajmda yo'qotilishiga sabab bo'layotgani kuzatiladi. Shu bois, qishloq xo'jaligi sohasida samaradorlikni oshirish uchun transport infratuzilmasini takomillashtirish, zamonaviy saqlash tizimlarini keng joriy etish hamda agrologistika xizmatlarini raqamlashtirish bo'yicha kompleks chora-tadbirlarni amalga oshirish zarur. Mazkur omillar nafaqat ichki bozorda barqarorlikni ta'minlaydi, balki xalqaro bozorlarda ham raqobatbardoshlikni oshirishga xizmat qiladi.

Agrologistika xizmatlarini yanada rivojlantirish va takomillashtirish qishloq xo'jaligi mahsulotlari samaradorligini oshirish bilan bir qatorda umumiy iqtisodiy o'sishni jadallashtirishda ham muhim ahamiyat kasb etadi.

Taklif sifatida shuni ta'kidlash mumkinki, agrologistika tizimini samarali rivojlantirish uchun hududiy agrologistika markazlarini tashkil etish, "aqlli agrologistika" (smart agrologistics) texnologiyalarini joriy etish hamda yagona raqamli platformalar orqali ishlab chiqaruvchi, tashuvchi va iste'molchilar o'rtasidagi integratsiyani kuchaytirish maqsadga muvofiqdir. Shuningdek, agrologistika sohasiga oid terminologiyani standartlashtirish va uni ingliz hamda o'zbek tillarida uyg'unlashtirish ham ilmiy-amaliy jihatdan dolzarb vazifa hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Evgeny Rabinovich (2018). Digital Transformation in Supply Chain Logistics. London: Springer.
2. Ronald H. Ballou (2007). Business Logistics/Supply Chain Management: Planning, Organizing, and Controlling the Supply Chain. New York: Pearson Education.
3. Jean-Paul Rodrigue, & Theo Notteboom (2020). The Geography of Transport Systems. New York: Routledge.
4. John T. Mentzer, Daniel J. Flint, & G. Tomas M. Hult (2001). Logistics service quality as a segment-customized process. *Journal of Marketing*, 65(4), 82–104.
5. A. M. Gadjinskiy (2019). Logistika (22-nashr). Moskva.
6. Remko I. van Hoek (2020). Reconfiguring the supply chain to implement circular economy principles. *Production Planning & Control*, 31(11–12), 847–865.
7. W. J. Pienaar, & J. J. Vogt (2016). Transport and Logistics Systems: Principles and Practice. Cape Town: Oxford University Press.
8. Sunil Chopra, & Peter Meindl (2021). Supply Chain Management: Strategy, Planning, and Operation. Boston: Pearson.
9. Per Kristensen (2019). Reducing Agricultural Post-Harvest Losses in Developing Countries. Geneva: FAO.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 5

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
